

z kapitalistických armád

VOJENSKÉ VÝDAJE NATO V ROCE 1981

V roce 1981 pokračovalo vinou nejreakčnějších sil mezinárodního imperialismu zostřování vojenskopolitické situace ve světě. Zvláště po nástupu Reaganovy administrativy roste úsilí USA o dosažení vojenské převahy nad SSSR a koalice NATO nad státy Varšavské smlouvy. Tendence k růstu militarizace dokazuje nejlépe trvalé zvyšování vojenských výdajů Severoatlantického paktu.

Přímé vojenské výdaje atlantické aliance činily v roce 1981 291 mld. amerických dolarů. Oproti předchozímu roku se zvýšily o 32 mld. dolarů, tj. o 12,5 % v nominální a 3 % v reálné hodnotě. (Po dostatečném zvýšení vojenského rozpočtu USA Kongresem vzrostly vojenské výdaje NATO v r. 1980 z původních 243 na 259 mld. amerických dolarů. Srovnání s rokem 1981 vychází z této zvýšené částky.) Mimo těchto výdajů obsahují státní rozpočty členských zemí paktu v položkách různých civilních ministerstev další finanční prostředky, které slouží vojenským účelům.

Orientace Reaganovy vlády na zintenzívnění válečných příprav způsobila, že se po několika letech poklesu zvýšil podíl USA na celkových přímých vojenských výdajích NATO z 62,7 % v roce 1980 na 64,9 % v roce 1981. Snížil se naopak podíl evropských členských zemí z 35,7 % na 33,4 % (částečný vliv na to měl i růst hodnoty dolaru). Podíl Kanady se zvýšil z 1,6 % na 1,7 %.

U hlavních a většiny menších členských států aliance vzrostly v roce 1981 podíly přímých vojenských výdajů na hrubých národních produktech a státních rozpočtech.

Ve struktuře vojenských rozpočtů USA, NSR, Francie, Velké Británie a části menších členských zemí vzrostly dále investiční náklady na úkor provozních. Nejvíce se přitom zvýšily výdaje na nákupy nové bojové techniky.

Podplukovník Ing. Zdeněk J u m r

Výdaje vojenského rozpočtu USA pro finanční rok 1981/82 (od 1. 10. 1981 do

30.9.1982) činí 186,6 mld. dolarů (z toho činí výdaje ministerstva obrany 182 mld. a výdaje na jaderné zbraně v rozpočtu ministerstva energetiky 4,6 mld. dolarů) a jsou oproti předchozímu roku vyšší o 15,3 % v nominální a 6 % v reálné hodnotě. Podílejí se 27,2 % na federálním rozpočtu (v roce 1980/81 24,7 %) a 5,7 % na hrubém národním produktu (v roce 1980/81 5,6 %). Na investiční činnost připadá 39,9 % všech prostředků vojenského rozpočtu (v roce 1980/81 35,4 %).

Úvěry (váží se na programy přesahující délku jednoho finančního roku; jsou určeny zčásti ke krytí výdajů ve finančním roce 1981/82 a zčásti ke krytí výdajů následujících let; v průměru asi 1/4 výdajů každého finančního roku je kryta z úvěrů schválených v předešlých letech) vojenského rozpočtu činí 213 mld. dolarů a jsou o 19,7 % vyšší než v předchozím roce.

Z výdajů na investiční činnost připadá na výdaje na:

- nákupy bojové techniky 43 mld. dolarů (o 20 % více než v předchozím roce),
- výzkum a vývoj nové bojové techniky 18,5 mld. dolarů (téměř o 20 % více než v předešlém roce),
- jaderné zbraně 4,6 mld. dolarů (o 28 procent více než v minulém roce),
- výstavbu vojenských objektů 2,9 mld. dolarů (téměř o 16 % více než v uplynulém roce).

Podle operačního členění amerických ozbrojených sil je hlavní část úvěrů rozdělena takto:

Pro strategické jaderné síly 17 mld. dolarů, tj. o 31 % více než v roce 1980/81.

Plánuje se modernizace celého tzv. TRIADU (tvoří jej pozemní strategické řízené střely, strategické řízené střely na ponorkách s jaderným pohonem a strategické bombardovací letouny), především pak jeho útočných prostředků. Pokračovat má hlavně vývoj strategické RS MX. Do doby zavádění RS MX bude probíhat přezbrojování RS Minuteman vícenásobnými samostatně naváděnými jadernými hlavice-mi s přesnějším zásahem cíle a zvyšování odolnosti jejich podzemních odpalovacích zařízení proti jaderným úderům protivníka. Bude též pokračovat přezbrojování ponorek s jaderným pohonem s RS Poseidon na RS Trident I, které mají větší dosah, únosnost a schopnost přesnějšího zásahu cíle. Bude probíhat výstavba a nákup dalších ponorek s jaderným pohonem typu Trident s 24 odpalovacími zařízeními a vývoj dokonalejší RS Trident II. V r. 1982 se předpokládá předat do operačního po-

užívání prvou letku strategických bombardovacích letounů B-152G s řízenými střelami s plochou dráhou letu. Pokračovat má přezbrojování dalších letounů tohoto typu. Budou zahájeny práce na novém strategickém bombardovacím letounu B-1. Další modernizace prostředků družicového a jiného spojení má zabezpečit vyšší spolehlivost řízení strategických útočných sil ve všech fázích jaderné války.

Plánuje se též další modernizace výstražných systémů a zintenzivnění výzkumu a vývoje aktivních strategických obranných prostředků.

Pro síly všeobecného určení 89 mld. dolarů, tj. o 30 % více než v r. 1980/81.

Dalšímu růstu bojovosti těchto sil přisuzuje Reaganova vláda značný význam. Modernizace bojové techniky má přitom probíhat přednostně u jednotek umístěných na evropském kontinentu nebo na přístupech k němu. Budou též pokračovat přípravy k plánovanému rozmístění RS s plochou dráhou letu a RS Pershing 2 a dalších operačně taktických prostředků jaderného napadení na evropském válečisti.

U pozemního vojska dojde zvýšením dodávek nových tanků M-1, obrněných transportérů, dělostřelecké techniky, bitevních vrtulníků a různých druhů řízených střel k růstu jeho údernosti, pohyblivosti, palébní síly a možnosti protitankové a protivzdušné obrany. Zvětší se válečné zásoby munice a dalšího materiálu.

Intenzivní zavádění nových bojových letounů F-15, F-16, A-10, leteckých PLRS a další techniky do složení vojenského letectva zvýší jeho účinnost zejména ve vzdušných bojích a při podpoře boje pozemních jednotek. Zvětší se též možnosti vojenského letectva v radioelektronickém boji a úroveň ochrany vlastních letounů na leteckých základnách. Vyšší objednávky nových bojových letounů povedou i k růstu průměrné měsíční výroby letecké techniky.

Bude pokračovat též rozsáhlá výstavba lodí a zavádění nové účinnější námořní bojové techniky. Počítá se se zvýšením počtu lodí s předemnutým vojenským materiálem pro námořní pěchotu v oblasti Indického oceánu. Cílem Reaganovy administrativy je dosáhnout rozhodující vojenské převahy ve světových oceánech a mořích.

Pro vzdušnou a námořní přepravu 4,4 mld. dolarů, tj. téměř o 47 % více než v r. 1980/81.

Úvěrů se plánuje použít k postupnému rozšiřování kapacit obou druhů přeprav.

Dlouhodobým cílem je dosáhnout schopnosti zabezpečit současně posílení ozbrojených sil v Evropě a použití „vojsk pro rychlé zasazení“ v jiné části světa.

Pro zpravodajskou službu a spojení 14,5 mld. dolarů, tj. o 21 % více než v r. 1980-1981.

Zpravodajská služba má hlavně zabezpečit růst kvantity a prohloubení kvality vojenských a jiných informací pro nejvyšší vládní a vojenské činitele.

V oblasti spojení se předpokládá další výstavba a zdokonalování spojovacích systémů strategického, operačně taktického i taktického významu. Důraz se klade na jejich spolehlivou funkci v podmínkách jaderné války a za používání prostředků radioelektronického boje.

Pro Národní gardu a Organizovanou zá-

lohu 11,3 mld. dolarů, tj. o 14 % více než v r. 1980/81.

Plánuje se zvýšit počty příslušníků obou druhů záloh a zkvalitnit úroveň jejich mobilizační a bojové připravenosti k účinnému zasazení na evropském válečném území. Počítá se též s jejich vyzbrojováním moderní bojovou technikou.

K vytvoření předpokladů pro jednání „z pozice síly“ při řešení sporných mezinárodních problémů a k zastavení protimperialistického vývoje ve světě hodlá Reaganova vláda zachovat trend enormního zvyšování vojenských výdajů i v příštích letech. Podle současných předpokladů mají dosáhnout ve finančním roce 1985/86 částky téměř 343 mld. dolarů. Jejich podíl na státních výdajích má činit 37,6 % a na hrubém národním produktu 7 %.

Vojenský rozpočet **NSR** činil v roce 1981 42,1 mld. marek a byl oproti předchozímu roku vyšší o 8,3 % v nominální a 3,2 % v reálné hodnotě. Podílel se 18,2 % na státním rozpočtu (v roce 1980 18,1 %) a 2,7 % na hrubém národním produktu (v roce 1980 2,6 %). Na investiční činnost připadlo 33,4 % všech prostředků vojenského rozpočtu (v roce 1980 31,7 %).

Vojenský rozpočet obsahoval tyto hlavní investiční náklady na:

— nákupy bojové techniky 10,7 mld. marek, tj. o 21,6 % více než v r. 1980,

— vojenský výzkum a vývoj 1,5 mld. marek, tj. o 9,6 % méně než v r. 1980; k poklesu došlo hlavně v důsledku nutnosti přesunout část investic na nákupy zdrazňující se bojové techniky,

— výstavbu vojenských objektů 1,6 mld. marek, tj. o 5,3 % více než v r. 1980; výdaje byly určeny především na budování infrastruktury podle potřeb probíhající reorganizace západoněmecké armády a na další zdokonalování válečnictví podle plánů NATO,

— ostatní investice 0,3 mld. marek, tj. o 16 % méně než v r. 1980.

Vojenský rozpočet **Francie** činil v roce 1981 104,4 mld. franků. Oproti předchozímu roku se zvýšil o 17,9 % v nominální a 5 % v reálné hodnotě. Podílel se 17,1 % na státním rozpočtu (v roce 1980 16,9 %)

Dodávky nových zbraní pozemnímu vojsku v hodnotě 4,3 mld. marek zvýšily podstatně údernost, palebnou sílu, mobilitu a zkvalitnily protitankovou a protivzdušnou obranu jednotek. Pokračovala též výstavba ubytovacích, velitelských a týlových objektů podle potřeb probíhající reorganizace pozemního vojska a výstavba výcvikových zařízení k zajištění přípravy většího počtu záložníků.

Dodávky letounů Tornado a Alpha Jet, leteckých PLRS a další bojové techniky v hodnotě téměř 4,2 mld. marek zvýšily účinnost vojenského letectva při podpoře pozemních jednotek a ve vzdušných bojích. Vzrostly možnosti letectva v radioelektronickém boji a pokračovala modernizace leteckých základen. Zvýšily se zásoby letecké munice.

Další zkvalitňování techniky vojenského námořnictva zvýšilo jeho možnosti v boji s hladinovými plavidly a ponorkami protivníka.

Západoněmecká vláda předpokládá pokračovat v reorganizaci a modernizaci ozbrojených sil podle dlouhodobého plánu. Hodlá k tomu zvyšovat v potřebné míře i vojenské výdaje.

a 3,9 % na hrubém národním produktu (v roce 1981 3,8 %). Na investiční činnost (včetně nákupu náhradních dílů k bojové technice) připadlo 45,7 % všech prostředků vojenského rozpočtu (v roce 1980 45 %).

Podle operačního členění francouzských ozbrojených sil byla hlavní část výdajů vojenského rozpočtu rozdělena takto:

Pro **strategické jaderné síly** 16,5 mld. franků, tj. o 16,9 % více než v r. 1980. Dotace byly hlavně určeny k zavádění dalších pozemních řízených střel s větším dosahem a účinnější hlavicí, k výstavbě šesté ponorky s jaderným pohonem a k modernizaci ponorek s jaderným pohonem staršího typu. Pokračoval též vývoj nových řízených střel s vícenásobnými jadernými hlavicemi typu MIRV. Ke zvýšení účinnosti strategických jaderných sil měl také přispět vývoj spojovacích a průzkumných družic.

Pro **operačně taktické prostředky jaderného napadení** 3,4 mld. franků, tj. o 16,3 procenta více než v r. 1980. Nárůst dotací byl především určen na vývoj nové pozemní řízené střely, letecké protizemní střely a účinnější jaderné munice.

Pro **konvenční síly** 53,7 mld. franků, tj. o 17,8 % více než v r. 1980. Z této částky připadlo pro pozemní vojsko 20 mld., pro vojenské letectvo 13,3 mld., pro vojenské námořnictvo 12,1 mld. a pro četnictvo 8,3 mld. franků.

Dodávky nové bojové techniky zvýšily hlavně údernost, palebnou sílu a pohyblivost jednotek pozemního vojska. Zdokonalila se též kvalita jejich protitankové a protivzdušné obrany. U vojenského letectva vzrostly bojové možnosti ve vzdušných bojích a při podpoře pozemních jednotek. Zkvalitnila se ochrana bojových letounů

na leteckých základnách a zvýšila účinnost PVO při ničení cílů létajících v přízemních výškách. Pokročila též modernizace bojové techniky vojenského námořnictva a četnictva.

Na **ústřední výzkum a vývoj** připadlo 4,6 mld. franků, tj. o 19,2 % více než v roce 1980.

Dotace na výzkum se zvýšily o 36 % a měly zajistit především pokračování prací na programech určených k modernizaci strategických jaderných sil a operačně taktických prostředků jaderného napadení, s nimiž se počítá minimálně do konce tohoto století.

Vývojové programy zajišťovaly hlavně růst účinnosti bojové techniky konvenčních sil, především zbraní útočného charakteru.

Pro **přípravu příslušníků ozbrojených sil** 9,1 mld. franků, tj. o 20,9 % více než v roce 1980. U všech druhů ozbrojených sil měla pokračovat modernizace výcvikových zařízení, zavádění simulátorů a audiovizuálních pomůcek. Předpokládalo se postupné zvyšování počtu hodin na výcvik s bojovou technikou.

I přes prohlubující se ekonomické potíže země vyčlenila francouzská vláda značné finanční prostředky pro další zvyšování bojové připravenosti armády. Přijátá a realizovaná opatření v oblasti výstavby ozbrojených sil byla zcela v souladu s vývojem probíhajícím v ostatních armádách hlavních členských zemí NATO. V uvedeném kursu pokračoval i prezident Mitterrand.

Vojenský rozpočet **Velké Británie** pro finanční rok 1981/82 (od 1.4.1981 do 31.3.1982) činí 12,3 mld. liber. V porovnání s rokem 1980/81 je vyšší o 13,8 % v nominální a 3 % v reálné hodnotě. Podílí se 12 % na státním rozpočtu (v roce 1980/81 11,4 %) a 5,5 až 5,9 % na předpokládaném hrubém národním produktu (v roce 1980/81 5,2 %). Na investiční činnost (včetně nákupu náhradních dílů zbraní) bylo vyčleněno 43,6 % všech prostředků vojenského rozpočtu (v roce 1980/81 40,2 %).

Podle operačního členění britských ozbrojených sil připadá nejdůležitější část výdajů:

Pro **strategické jaderné síly** — celkem 269 mil. liber, což je o 63 % více než v roce 1980/81. Dotace jsou hlavně určeny na pokračování modernizace strategických řízených střel Polaris A3 na ponorkách s ja-

derným pohonem a na financování výstavby a nákupu účinnějších prostředků strategických sil pro 90. a další léta.

Pro **pozemní vojsko** určené pro evropské válčiště — 1,9 mld. liber, což je o 7,7 % více než v r. 1980/81. Největší podíl z dotací (69,2 %) připadá na jednotky umístěné na území NSR. Začlenění nové bojové techniky má hlavně zvýšit jejich palebnou sílu a účinnost protitankové a protivzdušné obrany.

Pro **vojenské letectvo** — 2,2 mld. liber, což je o 20,1 % více než v r. 1980/81. Dotace nových stíhacích bombardovacích letounů Tornado, leteckých PLRS a jiné techniky, jakož i modernizace starších typů bojových letounů mají zvýšit účinnost vojenského letectva při podpoře bojové činnosti pozemních jednotek a ve vzdušných bojích. Vzrostou možnosti aktivní

protivzdušné obrany britských leteckých základen v NSR.

Pro vojenské námořnictvo — 1,7 mld. liber, což je o 13,8 % více než v r. 1980/81. Další rozsáhlá výstavba bojových plavidel všech druhů a nákupy letounů a vrtulníků a jiné bojové techniky zvětší možnosti vojenského námořnictva při ničení ponorek a hladinových prostředků protivníka.

Na výzkum a vývoj nové bojové techniky — 1,7 mld. liber, což je o 13,3 % více než v r. 1980/81. Finanční prostředky jsou určeny hlavně na programy, které zajistí modernizaci všech druhů britských ozbrojených sil nejméně do konce tohoto století.

Na výcvikové účely a přípravu důstojnického sboru — 1,1 mld. liber, což je o 12,5 % více než v roce 1980/81. Počítá se hlavně s modernizací výcvikových zařízení a důstojnických škol, aby umožňovaly přípravu odpovídající požadavkům soudobého boje.

Konzervativní vláda Velké Británie se přes zhoršující hospodářský stav země orientuje v širokém měřítku na válečné přípravy. V souladu s nastoupenou vojenskopolitickou linií nové americké administrativy plánuje modernizovat britské ozbrojené síly i v příštích letech. K tomu předpokládá nadále zvyšovat vojenské výdaje nejméně o 3 % v reálné hodnotě ročně.

Vzrostly rovněž vojenské rozpočty **ostatních členských států Severoatlantického paktu**, např. Itálie o 26,8 %, Kanady o 17 procent, Norska o 17,1 %, Portugalska o 17,2 %, Dánska o 10,9 %, Belgie o 4,6 %, Holandska o 5,5 %, Řecka o 11,4 % a Turecka dokonce o 153 %. Výdaje rozpočtů zajišťovaly plnění dlouhodobých plánů modernizace národních ozbrojených sil, budování válečných infrastruktur a další přípravy na ozbrojený konflikt.

K nominálnímu a reálnému růstu vojenských výdajů NATO v roce 1981 došlo i přes hospodářskou krizi, která postihla většinu členských zemí. Nastoupený trend odrážel zejména vliv Reaganovy vlády, její kurs na zostřování mezinárodního napětí a konfrontaci se zeměmi socialistického společenství. Zvyšování agresivity amerického imperialismu bude mít za následek prudký nárůst vojenských výdajů USA a celé aliance i v příštích letech.